

ANDRAKAMMARVALEN

Partistyrelsen utfärdade inför 1936 års val till riksdagens andra kammare följande manifest:

Till Sveriges folk;

Folket i val skall den 20 september döma över de senaste årens politik och giva riktlinjer för rikspolitiken under de kommande åren. För att övervinna den svåraste krisen i mannaminne krävde arbetarpartiet 1932 en aktiv politik från statsmakternas sida. Den då rådande massarbetslösheten och nöden berodde icke på bristande resurser. Mitt i överflödet kunde massor av människor icke tillgodose sina behov. Minskad förbrukning ledde till ytterligare inskränkning av produktion och handel. I köpkraftens återställande såg arbetarpartiet den enda vägen ut ur det orimliga tillståndet.

Den gamla inknappningspolitikens företrädare varnade och skrämde. Genom folkets val fick socialdemokratin möjlighet att i regeringsställning utforma och i samförstånd med andra partier förverkliga sitt program för krisbekämpandet. Vid sidan av reservarbetena utfördes omfattande allmänna arbeten i fria marknaden. Genom de statliga stödåtgärderna hölls jordbruket uppe. Arbetslösheten bland arbetare, tjänstemän och andra anställda minskades kraftigt. De stora folklagren fingo på nytt köpkraft, konsumtionen stegrades, näringslivet stimulerades till ökad produktion, handel och hantverk blomstrade; konjunkturuomslaget befordrades och kunde effektivt utnyttjas. Med köpkraften steg skattekraften, kommunernas och statens finanser förbättrades.

Sverige övervann krisen snabbare och bättre än något annat land. De som spått ofärd fingo över hela linjen orätt.

Den aktiva politiken blev till det helas välfärd. Tilltron till den demokratiska styrelsens förmågan växte.

Arbetslöshetspolitikens mera praktiska inriktning har icke blott bidragit till de ekonomiska förhållandenas förbättring. Den har också givit bestående resultat i betydande kultiveringsåtgärder inom jord- och skogsbruket, arbetarsmåbruken, omfattande bostadsförbättring på landsbygden, tusentals nya lantarbetarbostäder, förbättrade kommunikationer, nya broar, hamnar och allmänna byggnader samt igångsättandet av ett stort byggnadsprogram för hälsobostäder åt barnrika familjer.

I den anda av samförstånd, som skapades kring krispolitiken, har också det allmänna reformarbetet på olika områden kunnat kraftigt främjas.

Under planläggningen för att tillvarataga resultaten av krispolitiken och utveckla välfärdspolitiken till en politik för tryggandet av en god och jämn folkförsörjning, avbröts den socialdemokratiska regeringens arbete. För att möjliggöra fortsatt samförstånd och ställa försvarsfrågan utanför de politiska striderna gick arbetarpartiet andra meningsgrupper till mötes i denna fråga. Det krävde dock garantier för att den sociala omvårdnaden icke skulle försummas och för att de ökade utgifterna skulle bäras av de större inkomsterna och förmögenheterna. Dessa garantier vägrade den borgerliga majoriteten att giva. Förutsättningen för fortsatt arbete rycktes därmed undan för den socialdemokratiska regering, som haft ledningen av rikspolitiken praktiskt taget hela valperioden och var beredd att möta folket i val.

Arbetarpartiet kallar nu medborgarna till samling kring fortsatt energisk välfärdspolitik.

Erfarenheterna från de senaste åren visa, att statsmakterna kunna och måste positivt medverka vid folkförsörjningens tryggande. Den svåra krisen avslöjade på nytt den enskilda företagsamhetens oförmåga att ensam sörja för folkets utkomstmöjligheter. Den visade som aldrig förr hur passivitet, brist på förutseende och underlåtenhet att ingripa från det allmännas sida bringar olycka och onödiga lidanden över folket. De borgerliga regeringarnas försummelser förlängde och ökade lidandet. Detta får icke upprepas. Den av den socialdemokratiska regeringen planerade krisberedskapen måste utan dröjsmål och tvekan ordnas. Men än viktigare är att söka förekomma själva olyckan av en djupgående kris. Detta kan endast ske genom en samverkan mellan det enskilda näringslivets och statens representanter i syfte att genom en allmän översyn och kontroll vinna en bättre behärskning av det ekonomiska livet.

För att trygga folkförsörjningen och öka välståndet fordras icke endast en jämnare fördelning utan också ökad produktion. Stora lager av vårt folk leva alltjämt i fattigdom och kunna icke människovärdigt tillgodose sina behov. Massor av svenska barn få icke den näring de behöva. Stora konsumtionsbehov ifråga om såväl jordbruksprodukter som alster av industri och hantverk kunna icke tillfredsställas på grund av fattigdomen. Men vi äga i vårt land alla förutsättningar för den rikare produktion, varigenom behoven kunna tillgodoses. Socialdemokratien vill fortsätta arbetet på att stegra köpkraften hos massorna och därmed lägga den naturliga grunden för en utvecklad produktion.

Den vill befördra all sund företagsamhet, enskild och allmän, som verkar för att tillgodogöra åt folkhushållet våra rika möjligheter.

Den allmänna översynen och kontrollen skall ha till ändamål att befördra de nationella resursernas, riktiga utnyttjande, men förhindra att ur enskilt vinstbegär framsprungna spekulationer äventyra resultatet av ett ansvarsmedvetet arbete för det helas väl.

Vi fördölja icke vår mening att den tekniska och ekonomiska utvecklingen kommer att nödvändiggöra produktionsformer med växande utrymme för samhälleligt inflytande. Men vi betrakta som vår uppgift att stödja och stimulera näringslivet i de former, som till varje tid äro mest ändamålsenliga för att trygga och höja folkförsörjningen. De i skrämselförhoppning upprepade påståendena att vi vilja sätta tvångströja på företagsamheten dementeras av våra gärningar.

Vi vilja inga andra ingripanden än sådana som motiveras av hänsynen till allmänt gagn och folkets välfärd.

För upprätthållande av jordbruksnäringen vilja vi medverka till fortsatta skydds- och regleringsåtgärder, under smidig anpassning till förändrade förhållanden och under rättvis avvägning mellan de olika jordbrukargrupperna inbördes samt mellan jordbrukare och övriga folkgrupper.

Vi vidhålla vårt krav på att lantarbetarna skola göras delaktiga i frukterna av stödet åt jordbruksnäringen.

Frågan om reglering av jordbrukets skuldbörda ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Arbetarsmåbruksverksamheten utvecklas till stöd för skogsarbetare, lantarbetare och med dem jämställda.

Genom upprättandet av nya arrendeeignahem ökas möjligheterna för lantarbetare och andra till självständigt arbete i jorden.

De mindre jordbruk, som ha för liten jordareal för att kunna bjuda sina brukare en dräglig levnadsstandard, göras bäriga med statens kraftiga stöd.

Till de mindre arrendatorernas skydd skapas en effektiv arrendelagstiftning.

Kolonisationsverksamheten och nyodlingsarbetet i Norr- och Västerbotten befordras.

Verksam hjälp måste givas de ännu arbetslösa och arbetet för arbetslöshetens avskaffande fullföljas.

Lämpligt avvägt stöd åt hantverk och småindustri är ett naturligt led i strävandet att öka arbetsmöjligheterna och bör särskilt kunna befordra saneringsarbetet i de landsdelar och å de orter, där avsevärd arbetslöshet ännu råder.

Den alltmer hetsande arbetstakten inom industrin fordrar uppmärksamhet från statsmakternas sida på frågorna om arbetstid och arbetsskydd.

Lagstadgad semester kräves.

Åtgärder för att vid förtrustning och rationalisering skydda de anställdas samt kommunernas och det allmännas intressen i övrigt äro nödvändiga.

Vi förvänta positiva resultat av det inledda samarbetet mellan arbetar - och arbetsgivarorganisationerna rörande arbetsmarknadens problem.

Vi motsätta oss en lagstiftning som blir till förfång för arbetarorganisationerna och jordbrukarnas ekonomiska sammanslutningar i deras utövande av sina samhällsnyttiga funktioner.

Arbetet för att i fråga om arbetstid och arbetsförhållanden göra lantarbetare, tjänstemän, hembiträden och andra eftersatta grupper delaktiga i den samhälleliga omvårdnaden vilja vi fullfölja.

Föreningsrätten och förhandlingsrätten tryggas åt alla.

Löneregleringarna för statsanställda och lärare genomföres.

Den socialdemokratiska regeringens initiativ har lett till att folkpensionerna från och med nästa år förbättras för den större delen av åldringarna.

Rättvisa kräver att de 100.000 pensionärerna å dyrorterna erhålla pensionstillägg som i fråga om försörjningsmöjligheter jämställa dem med övriga.

För folkets hälsa och trivsel är bostadsstandardens höjande en trängande nödvändighet.

Bostadsförbättringen på landsbygden, arbetet på sanering av städernas slumkvarter samt för rymliga och goda bostäder åt alla, med särskild omtanke om de barnrika familjerna, måste energiskt fullföljas.

Goda hem och tryggad försörjning ära förutsättningar för sund familjebildning och folkstammens uppehållande.

Strävandena härtill befordras genom utvecklad omsorg om det uppväxande släktet, beredande av sund och god näring åt alla barn, stöd åt faderlösa och föräldralösa, god skola och yrkesutbildning för ungdomen, förbättrad och utvidgad mödrahjälp.

Att använda allmänna medel för förbättring av folkets villkor är icke slöseri. Samhället får riklig ersättning i bättre och dugligare människor. Kostnaderna kunna bäras, blott bördorna fördelas rättvist. Det är rimligt att de stora inkomsterna och förmögenheterna påtaga sig en större andel av beskattningen.

En samhällelig omvårdnad, som ger tryggad folkförsörjning och möjligheter för alla till människovärdigt liv, binder folket till fosterlandet och lägger bärande grund för värnet kring fred och frihet.

Ett litet land måste emellertid främst söka sin trygghet i fredens organisering. Socialdemokratin fullföljer, genom besvikelser och svårigheter, sitt arbete på mellanfolkligt samförstånd och internationell rättsordning.

För tryggad god folkförsörjning, för de eftersatta folkgruppernas höjande, för fortsatt demokratisk välfärdspolitik går arbetarpartiet till val. Dess gärningar bära vittnesbörd om dess vilja att befordra allas väl och landets bästa. Det kallar folket till samling för att bygga Sverige starkt och fritt på demokratisk grund.

Sverige för folket!

SOCIALDEMOKRATISKA PARTISTYRELSEN

P. Albin Hansson. Gustav Möller.